

Trh výrobných faktorov

ZE I Cvičenie 5.

Úloha 1.: Priradte k nasledujúcim definíciám príslušné pojmy:

1. Výrobný faktor tvorený statkami používanými pri výrobe iných statkov.
2. Zmena celkového produktu vyvolaná zmenou variabilného faktora o jednotku.
3. Dodatočné náklady na získanie dodatočnej jednotky výrobného faktora.
4. Investície, ktoré zvyšujú celkovú zásobu kapitálu.
5. Primárny výrobný faktor pochádzajúci z prírody.
6. Dopyt po výrobnom faktore, závislý od dopytu po statkoch, na výrobu ktorých sa daný výrobný faktor použil.
7. Zmena celkového produktu vyvolaná zmenou množstva práce o jednotku.

-
8. Produkcia nových kapitálových statkov plus obnova opotrebovaných kapitálových statkov.
 9. Dodatočný príjem, ktorý získa firma predajom produktu vyrobeného zapojením dodatočnej jednotky práce, za podmienky konštantných ostatných vstupov.
 10. Celkové množstvo produkcie, vyprodukované pomocou výrobných faktorov a danej technológie, vyjadrené vo fyzických jednotkách.
 11. Premena vstupov na výstup.
 12. Rovnomerným zvyšovaním variabilného VF o jednu jednotku, pri nezmenených ostatných faktoroch, dochádza k poklesu hraničného produktu.
 13. Súhrn vrodenných alebo nadobudnutých schopností, vedomostí, zručností, skúseností pri vytváraní hodnôt.

Úloha 2.: Priradíte k nasledujúcim definíciám príslušné pojmy

1. Mzda vyjadrená množstvom statkov, ktoré si môžeme kúpiť za peňažnú jednotku.
2. Situácia, keď pri danej mzdovej sadzbe ľudia pracujú viac na úkor voľného času.
3. Ľudia, ktorí vykonávajú akúkoľvek platenú prácu alebo prácu majú, ale nepracujú z dôvodu choroby, dovolenky alebo štrajku.
4. Rozdelenie výrobného procesu na jednotlivé operácie a úkony.
5. Mzda vyjadrená v peniazoch.
6. Množstvo ekonomicky aktívnych ľudí v ekonomike.
7. Situácia, keď mzdová sadzba zvyšuje reálne príjmy a počet odpracovaných hodín sa znižuje.

Úloha 2. - pokračovanie

Ľudia, ktorí nemajú prácu a ani si ju nehľadajú, prípadne navštevujú školu, vedú domácnosť alebo nemôžu pracovať zo zdravotných dôvodov a pod..

9. Množstvo pracovnej sily ochotnej pracovať určitý počet hodín pri jednotlivých úrovniach mzdovej sadzby.
10. Cena za prenájom pôdy.
11. Ľudia, ktorí nevykonávajú platenú prácu, ale si ju aktívne hľadajú.
12. Množstvo pôdy, ktoré sú firmy ochotné a schopné si prenajať pri rôznych úrovniach renty.
13. Nezamestnanosť, ku ktorej dochádza v dôsledku celkového nedostatku pracovných miest.
14. Najnižšia úroveň nezamestnanosti v podmienkach stabilnej inflácie.

Úloha 2. - pokračovanie

10. Nezamestnanosť vyplývajúca z nesúladu dopytu po určitej kvalifikácii a ponukou vhodných pracovníkov.
11. Množstvo pôdy, ktoré sa nemení so zmenou renty.
12. Percento pracovnej sily, ktorá je nezamestnaná.
13. Časť práceschopného obyvateľstva, ktorá nepracuje, ale prácu si aktívne hľadá.
14. Nezamestnanosť, ktorá vzniká ako dôsledok migrácie ľudí z rôznych dôvodov.

Úloha 3. - doplňte

- Výrobné faktory použité na výrobu statkov tvoria do výrobného procesu.
2. Medzi základné výrobné faktory patria:
.....
..
3. Peňažné prostriedky, ktoré podnik získa predajom svojej produkcie nazývame
.....
4. Dopyt po výrobnom faktore je určený
5. Rovnováha na trhu výrobných faktorov nastáva vtedy, keď sa rovnajú a
.....
6. Hrubé investície sú tvorené súčtom a
..... investícií.
7. Ľudský kapitál, ktorý je možné použiť len v konkrétnom zamestnaní alebo odbore sa nazýva
8. Budovy, stroje, zariadenia radíme medzi
kapitál.

Úloha 3. - doplňte pokračovanie

Ponuka VF je určená

11. Investície, ktoré slúžia na nahrádzanie opotrebovaných kapitálových statkov sa nazývajú
12. Ľudský kapitál využiteľný vo viacerých druhoch zamestnaní sa nazýva
13. Ak vynásobíme cenou produktu hraničný fyzický produkt, získame
14. Hodnota, o ktorú vzrastú celkové náklady firmy na získanie dodatočnej jednotky VF, sa nazýva
15. Cenou kapitálu je
16. Optimálnu kombináciu výrobných faktorov vo výrobe dosiahneme vtedy, keď sa budú rovnať
17. Firma bude nakupovať ďalšie jednotky VF vtedy, keď
18. Cenné papiere radíme medzi kapitál.

Úloha 4. - doplňte

- Keď je počet voľných pracovných miest menší než počet voľných pracovných síl vzniká nezamestnanosť.
- Ženy v domácnosti a invalidní dôchodcovia patria do skupiny dospelého obyvateľstva, ktorá sa nazýva
 - Ľudia hľadajúci miesto po skončení školy patria do skupiny nezamestnaných.
 - Dopyt po pôde je určený
 - Za prenájom pôdy sa platí
 - Dopyt po pôde je odvodený dopyt od
 - Na trhu pôdy je ponuka pôdy
 - Surovinové zdroje, ktoré sa na danom území ťažia, prinášajú ťažobnému priemyslu rentu.

Úloha 4. - doplňte pokračovanie

Ak ponúkané množstvo pôdy vynásobíme výškou renty, potom dostaneme

.....

10. Ak sa dopyt po určitom druhu práce mení a ponuka sa neprispôsobuje dostatočne rýchlo, potom vzniká nezamestnanosť.

Úloha 5.

V tabuľke sú uvedené údaje o veľkosti výstupu a počte pracovníkov pre podnik vyrábajúci CD. Predpokladáme, že kapitál a pôda sú konštantné vstupy a práca je variabilný vstup. Doplňte do tabuľky chýbajúce údaje hraničného produktu práce (MPP_L) a príjmu z hraničného produktu práce (MRP_L), ak je cena CD 5 € za balenie.

Jednotky práce (L)	Celkový produkt (TPP)	Hraničný produkt práce (MPP_L)	Príjem z MP práce (MRP_L)
0	0		
1	100		
2	180		
3	230		
4	250		
5	270		

Úloha 6.

- a) Nakreslite do grafu krivku individuálnej ponuky práce a vyznačte v ktorej časti grafu prevláda substitučný, a v ktorej príjmový efekt.
- b) Do uvedeného grafu zakreslite jednotlivé úrovne mzdových sadzieb a zodpovedajúce množstvo práce podľa nasledujúcich možností:
- ▶ Mzdová sadzba, pri ktorej bude človek ochotný pracovať menej hodín a neodpracované hodiny bude nahrádzať voľným časom.
 - ▶ Mzdová sadzba, pri ktorej bude človek ochotný pracovať vyšší počet hodín aj na úkor voľného času.
 - ▶ Mzdová sadzba, pri ktorej človek dosiahne maximálny počet hodín, ktoré je ochotný odpracovať

Úloha 7.

Predpokladajme dokonale konkurenčný trh práce, kde sú krivky trhového dopytu po práci a trhovej ponuky práce dané rovnicami:

➤ $D_L: w = 400 - 2L_D$

➤ $S_L: w = 50 + \frac{3L_S}{2}$

w je mzda a L je množstvo pracovnej sily.

- Vypočítajte trhovú rovnováhu na tomto trhu práce
- Aké množstvo pracovnej sily bude zamestnané a aké množstvo nezamestnané, ak bude mzda na úrovni 350 €?
- Výsledky z a) a b) zakreslite do grafu.

Úloha 8.

Vlastník pôdy prenajíma pôdu vo výmere 3 ha na poľnohospodárske účely farmárovi. Krivka dopytu po pôde je daná rovnicou D: $r = 250 - 5q_p$, kde r je renta a q_p je množstvo pôdy.

- a) Vypočítajte výšku renty, za ktorú bude vlastník prenajímať 3 ha pôdy a celkovú ekonomickú rentu.
- b) Výsledky vyznačte v grafe.

Úloha 9.

Na základe nasledujúcich skutočností určite, či ide o frikčnú, štruktúrnu, cyklickú a tiež dobrovoľnú alebo nedobrovoľnú nezamestnanosť:

- a) Nezamestnanosť v dôsledku úpadku textilného priemyslu a rozmachu elektrotechnického priemyslu.
- b) Nezamestnanosť vyplývajúca z nepriaznivého vývoja ekonomiky, kedy klesajú celkové výdavky aj výstup.
- c) Jednotlivci, ktorí ukončili jeden pracovný pomer a čoskoro sa zamestnajú v inom.

Úloha 10.

Štatistický úrad zverejnil nasledujúce údaje:

- Počet nezamestnaných (v tis. osôb) = 350
- Počet pracujúcich (v tis. osôb) = 2376

Na základe týchto údajov vypočítajte:

- a) počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva,
- b) mieru nezamestnanosti,
- c) podiel pracujúcich z ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Úloha 11.: Sú nasledujúce tvrdenia správne? ÁNO/NIE

1. Ak budú hraničné náklady na výrobný faktor menšie ako príjmy z hraničného produktu príslušného faktoru, potom firma obmedzí dopyt po danom výrobnom faktore.
2. V podmienkach dokonalej konkurencie na trhu výrobných faktorov, zvýšený dopyt po výrobnom faktore nevyvolá rast jeho ceny.
3. Zmena dopytu po výrobkoch firmy nebude mať vplyv na dopyt tejto firmy po výrobných faktoroch.
4. Fyzický kapitál zahŕňa výrobné zariadenia, stroje, továrenské budovy a štátne dlhopisy.
5. Kapitál je primárnym výrobným faktorom
6. Dopyt po kapitáli zo strany firiem vyplýva z potreby financovať nákup investičných statkov.
7. Zdrojom financovania reprodukčných investícií sú úspory.

Úloha 11. pokračovanie

8. Nedobrovoľná nezamestnanosť vzniká na trhu práce pri nepružných mzdách.
9. Individuálna krivka ponuky práce je vertikálna.
10. V podmienkach dokonalej konkurencie je cena, za ktorú firma nakupuje výrobný faktor rovná hraničným nákladom na výrobný faktor.
11. Cenou pôdy za jej nákup alebo predaj je renta.
12. Prirodzená miera nezamestnanosti znamená nulovú nezamestnanosť.

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekonomie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonomie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonomie v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Macroeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Makroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004